

Milla Toukkari on taidegraafikko, joka työskentelee kuvan rakennetun luonteen ja sen paljastamisen parissa. Hän on erityisen kiinnostunut siitä, miten kuvat tuottavat ja ohjaavat ajattelua, ja miten erilaisia kuvallisia esitystapoja tutkimalla tähän ajatteluun voi myös vaikuttaa. Myös Kuvatekstejä / Captions –näyttely toimii näillä alueilla, keskittyen erityisesti taiteilijan työskentelyssään kohtaamien käänösprosessien hallitsemattomuuteen – toisaalta henkilökohtaisista lähtökohdista, toisaalta kuvan ja tekstin käsitteellistä rajaa kartoittaen.

Aloin työskennellä Kuvatekstejä-näyttelyn parissa 2015 syksyllä, hieman Taideyliopiston Kuvataideakatemiasta valmistumisen jälkeen. Vaikka henkilöhistorialliset motiivit ja selvitykset ovat usein epämielenkiintoisia, mainitsen tämän, sillä tuolloin olin näin jälkikäteen todettuna hyvin rakentavassa kriisissä. Olin kriisissä kuvan ja sen tekemisen kanssa.

Myös ennen kriisiä tekemäni näyttelyt olivat jo pitkään käsitelleet kuvien rakennettua ja merkitysten liukuvuutta, häilyvyyttä ja kontekstisidonaisuutta, ja sitä, miten helposti unohdamme sen. Syksyllä 2015 kohtaamani, ohittamaton kuvien tekemisen epämielekkyuden¹ ja välttämättömyyden² ristiriita laittoi minut kuitenkin ajattelemaan suhteeni niihin perustavanlaatuisesti uusiksi.

Vietin syksyn 2015 New Yorkissa. Kävin sadoissa näyttelyissä, näin tuhansia kuvia, kävin läpi kymmeniä artist statementtejä. Aloin käsitellä kriisiäni kirjoittamalla kuvia, juuri sellaisia, joita haluaisin tehdä. Aloin kirjoittaa myös kirjeitä: ihailijapostia, taiteilijoiden ja heidän teostensa ylistystä. Kummatkin tekstiryhmät rakensivat samaa: omaa ymmärrystäni siitä, mitä haluan kuvalta³.

Näyttelyn kuvat ovat piirrettyjä luonnoksia tai niiden reproduktioita. Taiteilija on painanut arkeille tai kirjoittanut muistikirjan sivuille suoria ajatuksia tai välähdyksenomaisia kuvia. Hänen näkynsä ovat muistiinpanoja maailmasta, joskus tarkempia ja kiinnostavampia, joskus tylppiä ja maneerisia. Kaikki kuvat ovat käsitettävissä myös tekstiksi. Teksti on kuitenkin taiteilijan mukaan tuotettu aina kuvan kautta: puupiirroksat on painettu kirjoittamalla takaperin paperin lävitse puulaatalle, sokeana eleenä, suunnittelematta.

En voi pyyhkiä ja korjaaminenkin on vaikeaa. Kirjoitukseni alkaa sokeana näkynä, unena: se on jo poissa ennen kuin se on täysin muodostunutkaan. Sen tavoittaminen painamalla muuttaa sitä, itse asiassa vasta rakentaa sen. Sen tavoittaminen myös tuhoaa alkuperäisen näyn välittömyyden. Sumentaa sen tavoittelijan eli minun omilla agendoilla, joita ilman sitä ei voisi toisaalta tavoittaa ollenkaan.

Kirjeet ovat taas risografia-vedoksia, alun perin henkilökohtaisen muistikirjan sivuja skannattuina ja vektoroituina. Taidehistoriallisessa tutkimuksessa taiteilijoiden toisilleen lähettämät kirjeet ovat olleet suuressa roolissa: ne määrittävät aikansa asenteita, tarkentavat kirjoittajiensa biografioita, varmistavat teosten alkuperää, ja auttavat joskus jopa ymmärtämään paremmin heidän tuotantoaan. Näyttelyn kirjeissä kertoja lähestyy ihailijaprofiilista, kommentoiden heidän teoksiaan ja selittää, miksi ne ovat hänestä tärkeitä ja merkittäviä. Täten kirjeet toimivat dokumentteina hänen omista ammatillisista arvostuksistaan ja ihanteistaan. Ne piirtävät kuvaa taiteilijaprofiilista, ja vastaavat osaltaan näyttelyn ydinkysymykseen: minkälaisia kuvia taiteilija haluaa tehdä?

Nyt tajuun, että kaikki tärkeät elementit löytyvät Lorna Simpsonilta, kollaasista ja yksinään horjuvasta⁴ kirjaimesta, koska sekään ei ole koskaan yksin: se on kytketty äärettömiin sanoihin ja kuviin. Yksi kirjain voi määrittää maailmasta kohdan ja kutsua esiin kertomuksen. K on kuvaelman alku.

Englanninkielen *caption* juontuu latinan *capito*-sanasta, joka tarkoittaa muun muassa pitämistä, tarttumista, kaappaamista. Kuvateksti pyrkii siis vangitsemaan jotain, johon itse kuva on tarttunut. Sekä kuva että sen teksti ovat rinnakkaisia, viittaavat samaan lähteeseen. Ne kutsuvat jotain samaa poissaolevaa, samalla nimelläkin, mutta eri kielillä.

Kotoinen *kuvateksti* taas on runollinen kerrosvoileipä: siinä on kummatkin, kuva ja teksti, sekä kaikki, mikä niiden väliin* jää.

¹ Hedonismia! Elitismia! Vallankäyttöä! Propaganda! Selviytymistaistelua! Markkinataloutta!

² Sillä katso: eikö ole-massaolosta jäävä jälki ole aina kuva, ja täten arvokkaaksi perusteltava olio?

³ - - piirtäessä rakennan ymmärrystä ja rajaan loputonta havaintoa - -

⁴ esim. h H HH h/h
tai
Kx Kk_{ks} K K

* esim.

tai

